

AOC Oost kiest voor een themagerichte aanpak van avo

Kiezen uit containers

Vanaf september 2007 kunnen mbo-leerlingen van AOC Oost er voor kiezen lessen te volgen in rekenvaardigheid, boekhouden of extra taalonderwijs. Daarmee doet het aoc recht aan de wens van leerlingen die meer keuzevrijheid willen.

“Het lijkt een beweging terug naar vroeger,” zegt avo-docent René Veldhoen, “maar dat is het niet. We gaan de fouten repareren.” Veldhoen is als lid van de ontwikkelgroep CKS bij AOC Oost betrokken bij de invoering van het competentiegericht leren. Onder leiding van Klaas Jellema, constateerde die groep dat onderdelen van algemeen vormende vakken (avo) als talen, exacte vakken of MCK in de opleidingen te weinig aan bod komen en het niveau te laag is. En uit onderzoeken zoals van Odin en Herontwerp Mbo blijkt dat mbo-leerlingen meer keuzevrijheid willen. Dat ze keuzes willen maken die passen bij hun interesse en niveau. Het idee ontstond om die onderdelen expliciet aan te bieden in planbare eenheden van zes weken waaruit leerlingen kunnen kiezen, de zogenaamde ‘containers’.

Kritiek

In elke container kan een onderwerp uit avo aan bod komen, een onderwerp dat nu soms verdwenen is, of te weinig aandacht krijgt naar het gevoel van de vakdocenten en van de leerlingen. “Avo



De Balansschool, generatie Einstein over herontwerp

Mbo-leerlingen willen niet terug naar klassikaal onderwijs waar ze alleen moeten luisteren naar een leraar die lesgeeft. Ze willen afwisseling, variatie. Ondanks allerlei uitvoeringsproblemen ondersteunen ze het competentiegericht onderwijs van harte zoals dat nu vorm krijgt op mbo-scholen. Het doet recht aan hun drang tot zelfstandigheid, zelf dingen uitzoeken. Dit zijn enkele conclusies uit het onderzoek dat bureau Keesie in het najaar van 2006 onder mbo-leerlingen hield in opdracht van het procesmanagement herontwerp mbo. Maar ze zijn natuurlijk niet alleen lovend. Ze hebben ook kanttekeningen.

Leerlingen vinden dat de balans soms wat doorgeslagen is. Ze moeten soms te veel dingen zelf uitzoeken, te vaak in groepen werken. Ze willen meer theorie, meer structuur. Ze hebben het gevoel dat ze te weinig talen krijgen. Niet alleen maar een beetje Engels binnen de context van een project, maar

ook grammatica, regels. Ze zijn bang dat ze – wanneer ze doorstromen naar het hbo – de aansluiting missen omdat ze gaten hebben in de nodige kennis.

De huidige generatie leerlingen is heel anders dan de leerling van tien of vijftien jaar geleden. Ze zijn opgegroeid in een maatschappij waar ze elk moment van de dag de informatie kunnen krijgen die ze willen. Ze leren overal en dat willen ze ook. Ze zijn er zich van bewust dat kennis noodzakelijk is om wat te bereiken in de maatschappij. Ze vinden school belangrijk en hebben van de school verwachtingen. Ze verwachten dat de school hen serieus neemt, dat die hen kennis aanbiedt die ze voor hun vak nodig hebben, dat ze leraren ontmoeten die een expert zijn in hun vak.

Mensen die echt kennis bezitten, verdienen respect. Ze prikken er door heen als een leraar niet goed is in zijn vak, of ze een lesje voorblijft. Ze hebben dus

ideeën over de school. Ze staan niet afwijzend tegenover vernieuwingen, maar het kan beter: Ze zoeken een balans. Een balans tussen werken in projecten, tussen stages, praktijkgericht onderwijs en theorielessen, tussen keuzevrijheid en structuur, tussen een vast lesrooster en projecturen, tussen samenwerken en individueel werken.

AOC Oost heeft de notitie (verplichte stof voor elke AOC-Oost-docent) (te downloaden via <http://herontwerpmbokennisnet.nl>) en het Odin-onderzoek (www.job-odin.nl) als uitgangspunt genomen voor hun aanpak van de avo-vakken:

- Meer structuur
- Meer theorie
- Meer algemeen vormende vakken
- Lessen van experts
- Vrijheid om je eigen leerwegen uit te zetten.

krijgt daarmee weer een duidelijke plek in het onderwijs”, zegt Veldhoen die verantwoordelijk is voor de containeraanpak. In een schooljaar plant het aoc zes perioden van zes weken. Zes keer kunnen leerlingen kiezen welke onderdelen ze willen volgen.

Het probleem is, zo legt Veldhoen uit, dat avo in het competentiegericht leren ondersteunend is gemaakt aan de proeven van bekwaamheid. Die proeven zijn beroepsgericht, maar niet alle onderdelen van avo zijn te integreren in de beroepspraktijk. Met talen lukt dat nog wel wat. Leerlingen schrijven veel, ze

René Veldhoen: “Avo krijgt weer een duidelijke plek in het onderwijs. Het lijkt een beweging terug naar vroeger, maar dat is het niet”

communiceren, presenteren. Toch ervaren leerlingen en docenten het soms als onvoldoende. Bij exacte vakken is het probleem groter. Onderwerpen met hoge abstractieniveaus moet je uitleggen, anders kost het te veel tijd. De ontwikkelgroep van het aoc zocht daarom naar een oplossing.

Daarbij hebben ze zich laten leiden door ‘De Balansschool, Generatie Einstein over herontwerp mbo’, een notitie van het procesmanagement herontwerp mbo die februari dit jaar verscheen. Mbo-leerlingen laten zich in die notitie uit over het vernieuwende onderwijs (zie kader). Leerlingen zeggen het competentiegericht onderwijs best te zien zitten. Ze ondersteunen het, ook de variatie aan werkvormen. Maar ze hebben wel kritiek op de organisatie van het onderwijs, op de inhoud.

Verwijt

Ze hebben nogal eens het gevoel dat ze te weinig theorie krijgen, dat ze het te veel zelf uit moeten zoeken, dat ze met docenten te maken krijgen die het ook niet weten. Ze willen serieus genomen worden, ze willen het gevoel hebben dat ze voldoende leren. Experts, docenten die veel weten van hun vak, krijgen daarom een belangrijke rol in de uitvoering van die containers. Als leerlingen een blok algebra krijgen – belangrijk voor doorstromers – hebben ze er recht op les te krijgen van een echte wiskundedocent. Voor sommige onderdelen zou je ook echte specialisten in kunnen huren, denkt Klaas Jellema: “Daarmee krijg je meer kwaliteit dan we nu kunnen bieden.”

Veldhoen en Jellema denken dat ze op deze manier recht doen aan de wensen →



Een container is een afgeronde leereenheid met een introductie, diagnostische toetsen, een backoffice en een afsluiting.”

en talenten van leerlingen en vakdocenten. Het succes hangt van de mensen af, vindt Veldhoen. Daarom gaat het aoc deze aanpak nadrukkelijk koppelen aan personeelsbeleid. Alle docenten die er aan meewerken, zullen ook gesprekken voeren met hun direct leidinggevende.

Het gaat er dan om of mensen op hun goede plek zitten, of het goed gaat, of het beter kan.

Een bijkomend voordeel van deze aanpak is dat het schoolorganisatorisch wat op kan leveren. Een intensieve begeleiding – essentieel voor competentiegericht onderwijs – waarbij coaches werken met leer groepen van maximaal twaalf leerlingen kost formatieruimte.

een onderdeel van wiskunde. Of algebra voor de doorstromers.

Veldhoen, die zelf mck geeft, vindt dat je dat vak heel goed beroepsgericht kunt invullen, maar, zo zegt hij, “als je het alleen maar op die manier doet, komen leerlingen niet in aanraking met bijvoorbeeld de multiculturele samenwerking”. Dat aspect werkt hij dus uit in een container. Er komen containers per ni-

‘Het probleem is dat avo in het competentiegericht leren ondersteunend is gemaakt aan de proeven van bekwaamheid’

Werken met grote groepen is daar niet mogelijk. Kennis consumeren kan wel in grotere groepen, zo vindt de ontwikkelgroep. Bij de avo-containers kun je leerlingen van kleine opleidingen combineren, of in sommige gevallen zelfs van meerder locaties.

Leerlingen kunnen zelf kiezen welke containers ze volgen. Soms is het nodig voor hun opleiding. Een leerling die in een bloemenwinkel werkt, moet natuurlijk kunnen rekenen. Bij aanvang van een container kunnen ze een diagnostische toets doen. Wanneer ze genoeg kennis hebben, hoeven ze een container niet te volgen. Ze kunnen dan andere onderdelen uitkiezen. Veldhoen vindt dat het aoc daarmee recht doet aan de wens van leerlingen om serieus genomen te worden. Ze hebben keuzevrijheid, ze kunnen niet meer met het verrijt aankomen dat ze niets te doen hebben. Het ligt aan hun zelf.

Winkelcriminaliteit

Op 15 mei heeft Veldhoen deze aanpak gepresenteerd aan de avo-docenten. “Ze reageerden over het algemeen enthousiast,” zegt hij. “Vooral de docenten exacte vakken: die zien hun verdwenen vak weer terugkomen.” Op dit moment zijn alle containers benoemd. Het zijn nog werktitels. Rekenen en meten, meetkunde of tabellen en grafieken is

veau, en voor elk leerjaar. Voor niveau 2 is er voor natuurkunde bijvoorbeeld een container elektriciteit en veiligheid. Of rekenvaardigheid voor wiskunde.

Docenten zijn nu bezig om de containers uit te werken. Ze maken een programma voor zes weken. De Groene Standaard met het bijbehorende bekwaamheden-dossier is leidend bij de vaststelling van de inhoud van het vak. Elke container start met een anekdote, een sfeerbeschrijving zoals je in de proeven van bekwaamheid ook ziet. In het format wordt altijd een verbinding gelegd met de beroepscontext. De docenten maken opdrachten, diagnostische toetsen in QMP en zetten een backoffice klaar. Een voorbeeld van zo’n container, of workshop gaat over winkelcriminaliteit. Het is geschikt voor alle niveaus. De workshop die zes klokuren duurt en gegeven wordt door een externe docent, bestaat uit een instructie, een praktische training met een acteur.

Komend schooljaar gaat AOC Oost deze aanpak invoeren in alle leerjaren en alle mbo- opleidingen Veldhoen schat in dat docenten positief zijn. “Je gooit geen dingen weg. Er komt wel wat terug. We gaan het eerst op poten zetten, dan verfijnen.” □